

F1670/9572

საქართველოს
მინისტრი
გიგა იონიაშვილი

ადეომისა

გიგა იონიაშვილი

საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის ყოველთვიური გაგეთი

* 1998 წლის აპრილი №1 ფას 40 ლირი

მახარობელი

წუხელის ბიჭი დაბადებულა,
გადაჟარბებად თუ არ ჩამითვლით,
ისეთი ბიჭი დაბადებულა,
დაურქმევიათ თურმე დავითი!

წუხელის ბიჭი დაბადებულა,
დაურქმევიათ იმისთვის ცოტნე,
შენ, ორგულობავ, აბა გაძევე
და გული ჩვენი ისევე კორტნე.

წუხელის შოთაც დაბადებულა,
დაბადებულა თურმე ღმეტრე,
განგებავ, ჩვენი საქართველოსთვის
რა სიხარული გამოიმეტე!

წუხელ ცის კარი ცხრავე გაბრო
უველა გმირმა და თავდადებულმა:
დაბადებულა თურმე ვახტანგი,
წუხელ თევდორე დაბადებულა.
საქართველოს ცა, ისეც მაღალი,
უფრორე მეტად ამაღლებულა,
დაბადებულა მთვარე გიორგი,
თურმე იღია დაბადებულა!

წუხელის მტერი
ერთშირად ჩვენი¹
მთსპობის მდომი დადარდებულა;
დაბადებულა თურმე სულხანი,
გრიგოლ სანძოვლი დაბადებულა,
დაბადებულა ბიჭი შაატა.
გათენებულა წუხელის თეთრად:
დაბადებულა სამასი გმირი,
ვით დაიხოცნენ,
ისევე ერთად!

....

წუხელის გოგოც დაბადებულა,
ცის ნამი, ცისფრად ნაკამებარი,
ისეთი გოგო დაბადებულა,
დაურქმევიათ თურმე თამარი.
დაბადებულა წუხელის ნინო
და ქეთევანი დაბადებულა.
ის ბნელი დამე თურმე უეცრად
ციურის ნათლით განათებულა.
ეველა ზღაპარი ნაოცნებარი
ახდენილა და გამართლებულა:
დაბადებულა თურმე ნესტანი
და თინათინი დაბადებულა.
და გიხაროდენ!

ქართველთა შორის
ღვიძლ მმათა ხიდი გვლავ გადებულა.
და ერთიანი, ნანატრი დროის,
ქართლი ხელახლა დაბადებულა!

რათ, გოგორი?

ამ ცოტა ხნის წინათ დიდუბეში, საკახოლო ტელევიზიონ აჩვენეს რომელიდაც უსისური ფლობს, საღამის გრიფი კაზხოდი დამამახსოვრდა: — ორმოციდე წლის თავისტვლებილი კაცი 14–15 წლის უფრონათი შინ მიაღვა უეხმოტეხილ, უძმყოფ ქლას. ეკითხდა:

— თქვენ განანით სიღა ჩემს შეიღის?

— და!

— რატო?

— იგი შეიველი იწვა ჩემი შეიღის ლოგიში.

— მე სესია არ მანტერესებს. გვითხებით, თავს რატო დასხით?

— იცით, ბატონი...

— არაურიც არ ვიცი. მე თქვენ სასამართლოში გიჩიღებთ...

ამ ვაზითოდმა უნტერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მარს „გაიმასქნეაზე“ და სეს ცოდები ჰყარა როცა შეატყო, ვანობ შეს შენი გოდორი გააყოლაო.

ამ ბოლო დროს ჩენები რაღაც ისე

ქორწინებამდელი სხვა სექსუალური პარტნიორის ყოლას ქალისათვის კატეგორიულად დაუშეგვებად მიმჩნევს გამოკითხულთა 50,5 პროცენტი, მაგალითისათვის კი — მხოლოდ 7 პროცენტი.

არც ის მოსწონა, რომ რესპონსტთა 57,2 პროცენტისათვის ლოგიში უკვე საკმარისავისად უკინოსი ქალი არასასურველი სარძლოა.

ამ კუთხით მამაკაც, რატომდაც, მხოლოდ 32 პროცენტი იწუნებონ.

ამერიკის სკოლებში კი არ ჰყიდიან, უშალოდ ტულეტებში დასტადასტა აწყვა პრეზერვატივები როგორც „კლასიკური“, ისე, მაატიეთ და, ორალური სექსისათვის. თურმე მოსწავლები ამას უფრო ეტანებიან, — საჭირ და მეტად!

რა ეჭათ, მივაძიოთ შევიცრისა და ამერიკას? აუცილებლად უნდა მივაძიოთ, თორმე ჩამოვრჩებით მსოფლიო ცვილიზაციას. მასხარად ავგველებულ არა მარტო უნებასა და სან-ფრანცისკოში, არამედ აფრიკისა და აზიის მიყრუებულ ჯენგლებში, საღაც კალიფორნია, შეურაცხყოფელ მოკლენად ითვლება. ამიტომაც იქ მშობლები სელვონურ დეფორმაციას მიმრთავენ.

სხვათა შორის, დეფორმაციის მომხრე კვეყნათა მცხოვრები მიმჩნევნ, რომ მოზარდისათვის სექსუალური გამოცდილება ისევე აუცილებელია, როგორც, მაგალითად, საღილის კეთების, ლილის მიკრების, რუცხის, დაუთოვებისა და სხვა საყიფაცხოვებით გამოკვლევით საქართველოში ფაქტორივი ქორწინების საშედლო ასაგი კაცითოვის წოვილა 24, ქალთავის კი — 22 წელიდან. თუ ლიკინის ილეტების ათვისებას 14–15 წლიდან დაივიწებთ, 7–8 წელიწადში, მერწმუნეთ, ნამდვილად სასურველ გამოცდილებას დავაგროვები!

ვინ იცის, ჩენი ფლომების, გაზეთების, ტელესერიალების გადამკიდეს იქნებ უკვე დაგროვილიც გვაქვს. იფიციალური სტატისტიკით საქართველოში ქალები ყოველწლიურად იკათებს 200 000 აბორტს. საცენიალისტების აზრით, ეს ციფრი სულ ცოტა ხუცურ მეტა, რაღაც არის ფარული აბორტები. ფარულ აბორტებს მეტწილად სწორედ მცირებლოვანები — 14–15 წლიდან გოგონები იკათებს.

და სადაც ამდენი აბორტები, — იმას, ზოგი იმას, ზოგი მხრებს იჩენავდა, ზოგი ხელებს ასავსავდა. ბევრმა ასენა ჩენი ადათწესები, ჩენი ტრადიციები, მაგრამ ბევრმა ცინიკურა-

გათხოვებისას, დაოვახებისას?“ უურნალისტები ქუჩაში გამოვათ გადამკიდებულ ასეთ თომაშე: „აქვს თუ არა რაიმე მნიშვნელობა ქალიშვილობას ქალების არა ველად უნდა და დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დასხრა მეზობელი გონის მიერ მეუღლის დალატი? — კითხულებებ მკვლეარები...

თუ არ ველად, შარშან ჩემნა ტელევიზიამ უჩვერად გამახსენა მხოსა და მისი ცოლის მარს ანგარიში. მხომ კრისტიც არ დას

ქვეყნის ეკონომიკური და სოცი-
ალური განვითარების ძირითადი
მიმართულებებისა და ორიენტირების
სწორად განსაზღვრისასთვის ფარგლებად
დადი მნიშვნელობა აქვს მოხასხეულის
საყოველთაო აღწერას, მიხს რაო-
დენებრივისა და შემდგენლობის დადგე-
ნისას, მოგრაციის, შრომილობისა და სხვა
დამორჩილებული პროცესების შესახებ
შესაბამისი მონაცემების მოპოვებას.
ყოველივე ეს საფუძვლად დაედგა
ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური
არიგორამების შემსუვავებას და განხილ-
ველებას.

აღწერის მახალები საჭიროა, აგრძ-
ოვე პრატერიკულო ადმინისტრაციული
და სამუშაონეო მუშაობის ორგანიზაცი-
ობათვებს. სახელმწიფო მმართველობის
განხორციელება თანაბეჭდოვე ერავს უ-
შეყდობებებით თითოეულ ასახვებულ
ჟურნალში, თითოეულ ტერიტორიაზე
მოსახლეობის რაოდენობისა და შემა-
დაცნობის ცოდნის არაშე.

საქართველოში დემოგრაფიული
კითხვები კიდევ უფრო გაროւენდა.
შებაძლობა ისე ჟენტილეტა, რომ იგი
კვლარ უზრუნველყოფას მოსახლეობის
ნორმალურ კვლავერამოებას. მოსახ-
ლეობის აღწერის მასალები სინამდვი-
ლის მეცნიერებული აღქმის, მოსახლეო-
ბის კანონის განვითარების თან
თანების შესავალის ხაზულების მოგ-
ვემს. მოსახლეობის აღწერის მონა-
ცემების საფუძველზე შეიძლება გან-
ვსახვროთ მოსახლეობის ცალკეულ
ჯამუშებში დაბადებისა და გარეცხვა-
ლების კანონზოგიერებანი, მოსახლეო-
ბის რიცხოვნობის მოსალოდნეული
ზრდის ტემპი, მოსახლეობის შემაღება-
ლობაში მიმდინარე თვითიმორივი ცვლი-
ლებები, უფრო სიღრმეულდებად შევი-
წავდოთ როგორც მოლიანად ქვე-
განაში, ისე მის ცალკეულ რეგიონებში, მოსახლეობის ზრდის თანამდებო-

დემოგრაფიულ-სტატისტიკურ ბაზად.

აი, მოსახლეობის რა დონი ნაწილი
გაანადგურა მანაც! რომის მოსახლეობის
ამ აღწერას ფისკალური მიზანი ქვემდა
— ეკისარმა უსახელყდომო პურის
მმდევრობა რიცხვი ნახევრზე მეტად
შეამცირა. ცნობილია ისიც, რომ
მოსახლეობის, კურორტის ქარისხების,
განქორწინებისა და მთაბალობის შეს-
ახებ ცნობებს ათვალისწინებ ანტიკური-
აზახეობის — მუხის ხის დაფას, რო-
მელსებაც ამოკეუთმილი იყო შესაბამისი
ტექსტები, აკრავდნენ კედლებუ-
მოსახლეობა შეართვებოშიც

წერის მასალები საბერძნეთში წაუდიათ.
მოსახლეობის მეტოვ აღწერა, რაც
ასევე ისტორიული წაროვბით დახ-
ტურდება და ჩეკვების ცნობილია,
საქართველოში მომხდარი XI საუკანის
20-აან წლებში ძისანგრის მეფის
კონტაქტის მონომანის ბრძანებით.
უფრო დაწვრილებით ცნობდები
მოგვაპოვბა 1254 წლის აღწერის

საქართველოში განმეორებით აღუ-
წერიათ მოსახლეობა. ცნობილია, რომ
მონებლთა ბატონირიდან მდიდე კვალი-
დანისა ნების ძველის განვითარებას.
შეიძლება ამიტომც არ ასახელებს
ქართლის ცხოვრების მემატიანე ამ
განმეორებითი აღწერის მონაცემებს და
გულისხმოვილით მხოლოდ იმას აღ-
ნიშნავს, რომ უმრავლესი ძველანა

ରୂପ ପାତାଳାମଣି ଦ୍ୱାତରି

ესახებ, როდესაც ბათო კაუნის
რიმანგბით აღწერეს საქართველოს
ოსახლეობა და მისი ქონება. როგორც
ამთააღმწერე ელი გაღმოგვცემს,
ონდობრივად ფინანსის ბათომ „რომელი
და რიცხვისი იყო კოველთა კაუნის“
ინგან, რომ მთელ თავის საბრძანებელში
და განტერებისა „მხედარი
და მეომარი ლაშქრობ განმავალი
ინინთა თანა.“ ეს აღწერა მიზნად
სახვდა არა მარტო იმას, რომ
ავაგდინათ მონდოლების ჯარში
ასაწვევ მეომართა რიცხვი, არამედ
ოსახლეობის დაბჯვრისათვის საჯრო
ინაცემების მიყენებასც. ამ მხრივ
ერთ დანართობა საინტერესოა 1721 წლის
იანვალეობის აღწერის ერთ-ერთი
აღთრის ჩანაწერის: „აღწერდე ამა
და ვთართა შინა, რომელთა ძალა-დღვა
დაჯართა და ცხენთა ხმარებინ, გინა
ამჟეოთ ხარჯთა და ბეგარათა
ამონებინ, ხოლო რომელთა არა ძალა-
დღვის კოველისა რისამესი ქმნა და
ამონლება, განტეცვით და არა აღწერით

იგნასა მასასა „შინა“.
ქართველი მემატიინის გადმოცემით
სინდილებმა აღწერებს კულტურული,
ხილი აღწერაც კი შეიძლებოდა. მათ
ისტუკება აღწერად კაცთაგან და
რეზუტუტულდებოდა, კანით კენახაბამდე,
ადგილობრივი ბოსტნამდე და ცხრასა
კლდესას, სრულისა მიწისა მჭინებელისა,
როთი და პექრს წარმაგალი კაცი
შეაგდიან“. აღწერის უდევების მიხ-
ლებით, საქართველოს უნდა გამოიყენან
სინდილების სამსახურში „ცხრა
უკანი მხევარი, თათართ თანა წარ-
ავალი, რომელი არს ცხრა დევრი“.
უკელ ქართველში დუშანი, ბევრი, ათი-
თასს უდრიდა. მაშასადამე, საქარ-
თველის 90 ათასი მხევარი გამოიჰკვდა
სინდილების ჯარში. შესაბამისი განა-
ხორიშების შედეგად ირკვევა, რომ იმ
უცილიდში (1254 წელს) საქართველოში
1. 5-5 მათევარი აღა აქაციონოდ.

„მოოსრებული იყო, და უმეტეს პერეთი
და ქახეთი.“

შედგვა, განსაკუთრებით XVII – XVIII საუკუნეებში, საქართველოში ძევრჯერ ჩატარდა მოსახლეობის აღწერა, თუმცა ეს აღწერები ჯვენის ცალკეულ კუთხების მოყვაცვა. განსაკუთრებით აღნიშვნის დირსია ქართლ-კახეთის 1770 წლის აღწერა, რომელის თანახად, პროფ. გ. ჯარშვილის განგარიშებით, მოყვა ქართლ-კახეთში მხოლოდ 297 ათასი კაცი ცხოვრილია. ამ აღწერების შედეგად უარცხებდონა მოსახლეობის ცხოვრება. ამიტომ მოსახლეობა მასზე რიგად ცდილობდა აღწერებისათვის თავის არიდებას. არც ისე იშვიათად მგაბატონებით თავიანთ ქმებს მაღალინენ. ცნობილია, რომ ერევლე მეცეს ასეთი შემთხვევების აღსაკეთად სპეციალური განკარგულება გავცია: „წრეული რომ მოყვით სამეცენა აღწერაში, რომელსაც ჩემის მწერლებისა და დამატებისათვის კაცი დაუმატავს და არ დაუწერინებია, თავისმა ბატონმა და მოხევავ ამ ადგიგომამდის თუ არ გამოიხინა და მას უკან სხვაგან ვიპოვვი, ის კაცი იმას წარმომვა, ან სახსრო დაიდგა და ან სხვას ჟაცს მიეცება.“

მოსახლეობის აღწერები ძველ
დროში და შეუ საკუნძულში არ იყო
მეცნიერებულ საფუძვლზე დამკარე-
ბული. მოსახლეობის მდგომარეობის
მეცნიერებული შესწავლა მუ-19 საკუნძულის
დასახურითი იწვევა, როდესაც მოწი-
ნავე კაიოტალისტებურ ქვეპენდში მოსახ-
ლეობის აღწერები დაიწყო. ასეთ
თარიღიად 1790 წელს ოფიციალ, როგორცაც
ამერიკის შეერთებულ შტატებში
მოსახლეობის პირველი საკუთრებულო
აღწერა ჩატარდა. ამ პერიოდიდან
დაწყებული აქ აღწერები რეგულარუ-
ლად, კრავლ 10 წლითვადში ერთხელ
ეწყობა. 1800 წელს მოსახლეობის
აღწერები შევისახა და ფინერში, ხოლო
1801 წელს ინგლისში, დანიაში,
ნირვეგიანა და საფრანგეთში ჩატარდა
და მას უკვე საყვარელოთა ხახიათი
მიეცა. ხაზგადაოფების განვითარების
მიღწეული დონეზე თავისითავად მოით-
ხვდა დაწერილებით და რეგულარულ
ინფორმაციას მოსახლეობის რიცხვისა
და შემდგარენილის შესახებ. თავდა-
პირებულად მოსახლეობის აღწერები არ
იყო ხრულებული. მათი პროგრამები
მხოლოდ 2-4 კონტენტის შეიცავდა, ხოლო

მეტერის ჩატარების ვადა მეტად
ხანგრძლივი იყო. მაგალითად, მოსახ-
ლეობის პირველი ამერიკული ორწერა
18 თვეს გაგრძელდა.
მეცნის რეკსოში მოსახლეობის ხაფ-
ულობით აღწერა მხოლოდ 1897 წელს
ჩატარდა, თუმცა მანამდე რეკსოს
იმპერიაში და, მაშასადამე, ხატარ-
ოვდომიშიც, XIX საუკუნის დამდგარების
მოსახლეობის რამდენიმე კამერალური
აღწერა მოხდა, რომელთა მიზანი
სამხედრო-ადმინისტრაციული და
საციონის ლინიძებების გატარება,
ეკონომიკური პოტენციალის გამო-
კვლევა და მისი ხრული ათვისება იყო.
მუხედვადა იმისა, რომ ეს, და გან-
საკუთრებით შეა საუკუნეებში ჩატა-
რებული აღწერები, არ იყო დამტა-
რებული მცირებული საფუძველის სე-
ისინი მაინც ფასდაუღებელ მონაცემებს
იძლევიან ქვეყნის ეკონომიკისა და
მოსახლეობის შემაგრებლობის შესახებ.
მაგალითად, მას შემდეგ, რაც ოსმალი-
თურქებმა სამცხე-სათაბაგო დაიჰქიან,
იქ მოხახლეობის დაბვების მუხლით
1595 წელს დასაბატონი იმდებტების
საყიდელთაო აღწერა მოეწყო. აღწერის
მასახლების ანალიზის შედეგად დად-
გინდა, რომ იმ აერიოდში (1595 წელს)
მოყვითალო სამცხე-ჯავახეთის მოსახლე-
ობის 95 პროცენტზე მეტს ქართველები
ჟღვანებდნენ.

მეტად საინტერესო მონაცემებს იძლევა თბილისის მოსახლეობის ურთ-

დღიანი აღწერა 1876 წლის 25 მარტს. ამ პერიოდში, მთებედავად იმისა, რომ ქალაქი მოზაფრად კურელი იყო კურონელი შემადგენლობის მხრივ და აქ სისტემები დაიღი რაოდენობით ცხოვრიდებოდნენ, მოულ თბილისში სასოჯახი სადაბარაკო ენა მხოლოდ ჭარბელი იყო. 1876 წელს თბილისის მოსახლეობის აღწერის მიხედვით, ისე, როგორც სა-

როთოდ მაშინ იყო მიღებული რესერვი
იმპერიაში, ეროვნება უნდა განკ-
სანდგრათ შშობლიური ენის მიხედვით.
მაგრამ რამდენადაც მაშინ მოული-
ქალაქით თაოქმის მხოლოდ ქართულად
დაპარაგობდა და სომხები ქართულ
ენას შშობლიურ ენაზ მიიჩნევდნენ,
თილიისის მოსახლეობის ეროვნული
შეკადაგნოლობის დაგენერალული
გახდებოდა. ამ საკითხის გადასაწ-
ყვეტად მათ აღწერის პროგრამაში
პირველად გასცემ საუკუნეში შეიტანეს
კითხები ეროვნების შესახებ. აა, რას
შერდა ამის თაობაზე მაშინდელი
ჯვალასის ხელისხმის კომიტეტის
მთავარი რედაქტორის თანაშემწევ დ. ა.
კოდიაკოვი: „შშობლიური ენის საკითხი
თბილისის მოსახლეობისათვის განხა-
კურრებით მნიშვნელოვნი და საინ-
ტერენია. როგორც ცნობილია, ქარ-
თული უნდა თბილიში შემთავრებად
საოჯახო სალაპარაკი ენას და ამიტომ
დევრი სომები, რომელმაც არ იცის
სომხური ენა, დააბრაკის ქართულად
და ამდენად სამართლიანია თავის
შშობლიურ ენად ქართულს მიიჩნევს.
თბილისის მოსახლეობის აღწერის
დროს ამ მდგრამარეუბამ იძულებული
გაგეხადა კითხეარებში შეგვეტანა
განსაკუთრებული კითხები ეროვნების
შესახებ, რომელიც კეტერგაბის
აღწერაში არ იყო. იმ აღინიშნებოდა
მხოლოდ შშობლიური ენა და მის
საფუძველზე განისაზღვრებოდა ერო-
ვნების. თბილისში შშობლიური ენის
საფუძველზე ეროვნების განსაზღვრა
მცდარ შედეგებამდე მიგვიყვანდა:
დაბადებითა და სარწმუნოებით ბევრი
სომები ქართველად ჩაითვლებოდა,
რამდენადაც ისინი ქართულ ენას
შშობლიურ ენად მიიჩნევდნენ.“

ასევე მეტად საინტერესო ცნობებია დაცული რეგის მოხსელების მიერ 1886 წელს შედგენილ ხოჯახო სიეპში. მაგალითად, ამ აღწერის მიხედვით აფხაზებში 35 ათასი ქართველი და 28 ათასი აფხაზი ცხოვრიოდა, ხოლო სოხუმში მცირდლები სამი აფხაზი – ერთი მამაკაცი და ორი ქალი. ამ პერიოდში სოხუმის მორითად მოსახლეობას ქართველები შეადგენდნენ. ამავე საიუჯახო სიების მიხედვით 1886 წელს ცხინვალში არც ერთი თხი არ ცხოვრიოდა. მოსახლეობის შეხახებ ასეთი მონაცემები დევრი ხადარ იხტიორული ხაკითხის მიზანებით გადატრაში გვეხმარება. ყოფილ საბჭოთა კავშირში მოსახლეობის აღწერები გვხვდება 1926, 1939, 1959, 1970, 1979 და 1989 წლებში ჩატარდა. მოდებ აღწერის მიხედვით საქართველოს მოსახლეობა 5,4 მილიონ

მოსახლეობის აღწერებით დაკავშირებით საგიროდ მიგვაჩნია იმის აღნიშვნაც, რომ მოსახლეობის რიცხვისა და შემაღლებითი შესახებ გარეკვეულ ცნობებს მოსახლეობის მიმღინარე სტატისტიკური აღრიცხვაც იძლევა, მაგრამ ამ გზით მიღებული მონაცემები ყოველთვის როდი ასახვები მოვლენებისა და პროცესების რეალურ სურათს. მაგალითად, მიმღინარე აღრიცხვით მნელია ზესტად დადგინობრივი გათხოვის ქალთა ან ცოლიან მამაკაცთა რაოდენობა, განსაზღვრო ქვეყნის მოსახლეობის განათლების დონე. მიმღინარე აღრიცხვა ვერც მოსახლეობის რიცხვის შესახებ იძლევა საიმედო მონაცემს. მაგალითად, 1977 წლის 16 იანვარი რესპუბლიკის სტრინაში საგანგებო დემოგრაფიულ თარიღად აღინიშნა. როგორც მიმღინარე სტატისტიკური აღრიცხვა დაკაუჭიდბდა, ამ დღეს მისი მოსახლეობის საკრთველოც რიცხვობამ მიაღწია და ეიდეც გადაჭარბდა 5 მილიონს. სინამდვილეში საქართველოს მოსახლეობა 5 მილიონი, როგორც მოსახლეობის აღწერამ გვიჩვნა, 2 წლის შემდეგ - 1979 წელს გახდა. ასე რომ, მოსახლეობის აღწერის მასალები მოსახლეობის შესახებ მინაცემთა სხვა წარიებითან შედარებით ჯერჯერობით შესცვლებია.

153 of 1000 12

23333042001

საქართველოს ქვეყანა ეთნო-
რაიულად მთღან ერთეულს წარ-
მოადგენს. როგორც ეთნოგრაფიკ
გამბით, ჩვენ მხედველობაში გვაქვს
რასა ევროპელია არა ცალკე სოფლები,
ან ცალკე რაიონები, რომლის გამო-
თიშვა ჟუმლებელია მისი ბუნებრივი
სამეცნიერო-ეკონომიკური ჰინტენ-
დანდისაგან; ეთნოგრაფიაზე მსჯე-
ლობის დროს, ცხადია, სახეში უნდა
გვქონდეს მრთელის ჰერსებერტიაკი,
ქვეყანა აღებული მის ბუნებრივ
გეოგრაფიულსა და გეონომიკურ ფარ-
გლებში, — და არა ცალკე სეღოუ-
ნური ჩამონაგრები ორგანიულად
მთლიანი ტერიტორიული სხეულისა.
და საქართველო, — ასე კოდ-
სიკურად დამთავრებული თავი
საზღვრებში — თითონ ბუნებრ
საგან გამოკვლილ მიჯნებაზე
ჩამოქანდილი ერთ ორგანიულ
სხეულად — როგორც ბუნებრივი
სამეცნიერო-ეკონომიკური მთლი-
ანობით, ისე მრავალსაჭამა-
ნოვანი სახელმწიფო უბრივი და
ისტორიულ-კულტურული პირო
ბებით, — ეს ქვეყანა ეთნოგრა-
ფიულადაც დიდ ერთფეროვნება
წარმოადგენს. ეთნოგრაფიულ
მთლიანობის მხრით საქართველო
ბენდინი გამონაკვლისა კავკასიი
სხვა ქვეყნებიდან: საქართველოში —
ქართველი ელემენტი მრთელი მოსახ-
ლეობის სამ მეოთხედამდე აღწევდა
(საქართველოში — გარდა ქადა-
ქებისა შეადგენს 77,6%-ს მთელ
მოსახლეობისას, ხოლო ქადაქები
მითვლით — 72,5%-ს). მეზობელ
ქვეყნებიდან — თათარისტანი
(ადგრძალიანი) — მაგალითად, —
თურქეთი შეადგენენ მრთელი მოსახ-
ლეობის 61%-ს; კირიკ უფრ
ნაკლებად ხომხების % ხომხეთში. დ
საზოგადოდ იძიიათია მეორე ერთ
ორგაონ ქართველობა, რომელსა-
ჰოლიტეკური უფლებების დაგარეცი
სანაში — საზღვრების ღია
დარჩენის დროს — შენარჩუნების
ასეთი ეთნოგრაფიული ერთეული
როგორც თავისი მიწა-წევალისა. ას
მაგ., იმ ქვეყნებში, რომელთაგან
შეძღვა ახალი სახელმწიფო ოქტ
რუსთის ნანგრევებში: პოლონეთი
უკრაინაში ან ლიტვაში აღგიღო
ბრივი ერების % არ სჭარბობ
ქართველებისას. ბეჭად ნაკლები იუ
ადგილობრივი ელემენტი მაგ., ბულ
გარეთში, როდესაც აქ ახალი —
ბულგარეთის სახელმწიფო შეიქმნა
ამნაირად ქართველობამ დღემ
შეინარჩუნა ეთნოგრაფიული მთლი-
ანობა თავისი ქვეყნისა იმ მრავალ
განსაცემლის მიეტევად, რომელი
მას ისტორიაშ არგუნა.

